

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aqvæ Vitæ, De Fontibvs Salvatoris. hoc est, Doctrina
Evangelica De Meditatione mortis**

Kispenning, Henricus

Antverpiæ, 1583

De extremo Iudicio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46214)

Si non est Resurrectio, neq. Deus est, neq. Providentia, Damas. de de orth. fide lib. 4. cap. 25. sed casu cuncta ducuntur & feruntur. Ecce enim videmus complures istos penuria laborantes, & iniuriis affectos, neq. unquam in presenti vita adeptos presidium: peccatores autem & iniustos diuitiis & omnibus delitiis affluentes. At quis hoc iusti iudicij, aut sapientis providentia opus, qui probe sapiat, existimabit? Erit igitur, erit Resurrectio. nam Deus iustus est: & ius qui sustinent eum, mercedis retributor est. Si ergo anima sola virtutis certaminibus conflavit, & sola coronabitur: & si sola in voluptatibus implicata fuit, & ipsa sola iuste punietur. Sed quia neq. virtute, neq. vitium transegit, anima sine corpore: iuste ambo simul ad retributiones sunt fabricata.

DE EXTREMO IUDICIO.

Iudicium necessarium futurum, ipsam Naturæ Rationem demonstrare.

Ratio Naturæ hæc certissima est: Quicumque incultum CAPVT VI. vitæ hic transigunt, melius aliquando habituri sunt: contra autem voluptatibus & flagitiis dediti, pœnas scelerum dabunt. Est enim iustus Deus, qui nullum opus bonum irremuneratum, nullum flagitium impunitum sinit. Sed cernimus optimos quosque virtutum cultores perpetuo ferè aduersis casibus hic premi, sceleratos autem florere, secundisq. gaudere successibus. Quapropter S. Ieremias propheta commotus ait: Iustus quidem tu es Dñe. si disputem tecum: verumtamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus qui preuaricantur, & inique agunt? Et S. Iob de impiis loquens, dicit: Subleuati sunt confortatiq. diuitiis. Domus eorum secure & pacate, & non est virga Dei super illos. Et paulò post, ait: Iste moritur robustus & sanus, diues & foelix. Iob 21. erit

eius plena sunt adipe, & medullis ossa illius irrigantur. Alius verò moritur in amaritudine anima absq. vllis opibus. Cogit igitur nos recta ratio sternere, quod boni post hanc vitam meliori fruuntur cōditione: ex aduerso autem, impios quibus semper hic lata contingere, tristitia experturos & acerba. Est enim immota Iustitia diuine noyma: bonos ornare premiis, & malos punire horrendis suppliciis. Vnde passim in S. Literis Dei Iustitia predicatur: benefactis premia, flagitiis pœnas decernens. ut apud Matthæum dicit Christus Iesus D. N. Ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam. Hinc in Apocalypsi de piis Dei cultoribus scriptum est: Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni, ideo sunt ante thronum Dei, & seruiunt ei die ac nocte in templo eius: & qui sedet in throno, habitabit super illos. Non esurient neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque vllus æstus: quoniam Agnus qui in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum. E contrario in eodem libro de impiis, sub imagine Babylonica meretricis ad inferos deiecta, scribitur: Quantum glorificauit se & in delitiis fuit: tantum daret ei tormentum & luctum. Cum ergo pii sint in hac vita afflictissimi, & ab impiis opprimantur, quos tamē Deus sibi cura esse illustribus semper iudiciis ostendit: contra autem impij floreant: necesse est aliam Vitam superesse, in qua pijs premia, impijs verò flagitiorum suorum pœnas adiudicet. Quod intelligens Esaias, & de æternis sceleratorum cruciatibus loquens, ait: Vermis eorum non morietur: & ignis non extinguetur. Quod Propheeta testimonium Christus D. N. apud Euang. Marcum bis vsurpauit.

Eiusdem

Matt. 25.

Apoc. 7.

Apoc. 18.

Esa. 66.

Mar. 9.

Eiusdem Rationis testimonium, de extremo Iudicio: ex Athenagora philosopho Christiano.

EXistimandum Creatorem creatis rebus praeside-
 re: omniumque, qua sunt aut fiunt, observatorem fa-
 ctorum, simul & cogitationum iudicem esse. Si enim nulla
 usquam de hominum facinoribus censura, nihil supra
 bruta possidebunt homines: quinimo iis ipsis infelicius
 agent, qui affectus suos in servitutem redigunt, & piete-
 tem, iustitiam, aliasque virtutes cura habent: pecunia
 contra vitam & feralem optima censenda est: virtus è di-
 versò stolidi res: Iudicij mina ingens ridiculum: volu-
 ptatem colere, summum bonum: commune item placitum
 habendum est omnium & precipua lex, id quod nequam
 & luxuriosis plausibile est: Comedamus et bibamus, cras
 enim morimur. Quòd si est Creatori hominum suarum
 creaturarum cura aliqua, instabit quoque villo in tem-
 pore bonorum & malorum facinorum diudicatio: siue
 dum in presenti vita vel bene vel male agunt, siue post
 mortem, dum in dissolutione & separatione consistunt.
 Verum neutro pacto inuenias iustum iudicium, seruari
 posse. Non enim boni in presenti premia virtutis refe-
 runt, neque item mali poenas scelerum: ut omitam in-
 terea, quòd incolumi natura in qua nunc sumus, ne pos-
 sit quidem mortalis natura parem sceleribus talione su-
 stinere. Cum enim innumeras hominum cades alias su-
 per alias accumulet vel latro princeps tyrannus aliquis,
 fieri non potest, ut una morte culpas suas expiet: cum
 item qui nihil de Deo veri sensit, & in omni libidine &
 blasphemia vixit, diuina omnia despexit, leges perfre-
 git, nec non & in feminas & pueros stupris lasciuuit, vr-
 bes iniuste excidit, domos una cum suis incolis combus-
 sit, provincias evastavit: quomodo in hoc corruptibili
 corpore

CAPVT

VII.

Orat. de Re-
sur. mortuo-
rum.Esa. 22.
1. Cor. 15.

corpore ad talionis poenam suffecerit, præcurrente morte debitos cruciatus, & ne ad unum quidem scelus lucendum suppeditante mortali hac natura? Non igitur in præfenti vita iudicium pro dignitate et merito cuiusque ostendi potest: neque post mortem, si quidem illa est totius vita in solidum extinctio, perdita cum corpore anima simulq; pure facta. Extincta enim omnino hominum vita, nullus apparet hominum respectus aut cura: neque ullum de bene aut male factis iudicium destinatum videtur. Quod si corrumpatur corpus, maneat autem per se anima incorrupta, ne ita quidem locus erit iudicandæ animæ, cum non affutura sit iustitia. Nefas autem est suspicari ex Deo, & à Deo, iudicium fieri, cui non adest iustitia: non adest autem iustitia, cum non incolumis manserit aut capax iudicij, qui iusta aut iniusta fecit.

Argumentum futuri Iudicij, adeoque formam eius, hominem in semetipso habere ac sentire.

CAPVT
VIII.

Manifestum est & hoc, nempe futuri argumentum Iudicij, atque adeo formam quandam eius, quemlibet hominem quantumvis deploratum in semetipso habere ac sentire. Nam Conscientiæ tam validum est testimonium, tantaq; vis, ut etiam impiorum pectora fatiget:

Suetonius in
Nerone

sic enim de Nerone scribitur: Neq. tamen sceleris conscientiam unquam postea ferre potuit, sæpe confessus, exagitari se materna specie verberibus furiarum, ac tediis ardentibus. Nulli igitur hominum nouit cedere, & instam fert sententiam aduersus peccatorum cogitationes: adeo ut ipse quoque qui peccatum admisit, seipsum condemner, etiamsi alius nullus accuset. Nec desistit vsque ad extremum halitum nos monere, siue domi, siue in viniis, siue in mensa, siue foro, siue in itinere: frequenter & in somnis peccatorum nobis simulachra representat. Et

Chrys. Cōc.
4. de Diuine
& Lazaro.

forma

forma aliqua Iudicij manifestè sentitur: siquidem Conscientia est accusatrix, Memoria testis, Ratio index, Timor carnis intus affligens: qui etiam ad sonitum folij volantis se prodit. Quod conscientia accusat, memoria testatur: & quod ratio indicat, timor excruciat. nimirum voluit Deus hoc domestico iudicio admonitos nos futuri Iudicij: quod nemo euadet, nisi illud matura penitentia antenerat.

De tremèdo Dei-Iudicio: Testimonia S. Scripturæ

Propheta Dauid. Deus, inquit, manifestè veniet: **CAPVT IX.**
Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet: & in circuitu eius tempestas valida. **Psalm. 49.**

Tu reddes Domine unicuique iuxta opera sua. **Psalm. 61.**

Salomon Rex. Cuncta que fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum sit. **Ecclef. 12.**

Esaia propheta. Introibunt in speluncas perrarum, & in voragines terra, a facie formidinis Domini, & a gloria maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram. **Esa. 2.**

Ecce dies Domini veniet crudelis & indignatione plenus, & ira, furorisque, ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores conterendos de ea. Quonia stella cali, & splendor earum non expandent lumen suum: obtenebratus est sol in ortu suo, & luna non splendet in lumine suo. Et visitabo super orbis mala, & contra impios iniquitatem eorum, & quiescere faciam superbians infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo. **Esa. 13.**

Daniel proph. Aspiciebã, donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, & capilli capitis eius quasi lana munda: thronus eius flamma ignis: rota eius, ignis accensus. Fluvius igneus rapidusq; egrediebatur a facie eius: millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant. **Dan. 7.**

sistebant ei: iudicium sedit, & libri aperti sunt. Aspiciebam ergo in visione noctis, & ecce cum nubibus cali quasi filius hominis veniebat, & usque ad antiquum dierum pervenit: & in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus, & lingua ipsi seruiet: potestas eius potestas aeterna, qua non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur.

Dan. 12.

Veniet tempus quale non fuit ab eo, ex quo gentes esse coeperunt, usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui dormiunt in terra pulvere, evigilabunt: alii in vitam aeternam, alii in opprobrium, ut videant semper.

Osee 10.

Osee propheta. Et dicent montibus, Operite nos: & collibus, Cadite super nos.

Sopho. 1.

Sophonias proph. *Juxta est dies Domini magnus, inexta est, & velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ira dies illa, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies nebula & turbinis: dies tuba & clangoris super civitates munitas, & super angulos excelsos. Et tribulabo homines, & ambulabunt ut caci, quia Domino peccaverunt: & effundetur sanguis eorum sicut humus, & corpora eorum sicut stercora. Sed & argentum eorum, et aurum eorum, non poterit liberare eos in die ira Domini.*

Malach. 3.

Malachias propheta. *Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij, & humiliant viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum: nec timuerunt me, dicit Dominus.*

EX NOVO TESTAMENTO.

S. Ioannes Baptista, *De extremo Iudicio, Vita aeterna, Praemiis ac Poenis aeternis egregie & serio concionatur, Mat.*

sur, *Matth. III. Marci I. Luca III. de Christo Salvatore nostro loquens: Cuius ventilabrum, inquit, in manu eius, & purgabit aream suā: & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.*

IESVS CHRISTVS D. N. Cūm venerit filius *Matth. 25.*
hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & segregabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis: & statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicit Rex his, qui à dextris eius erunt, Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi &c. Tunc dicit & his, qui à sinistris erāt, Discedite à me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. &c. Et, ibunt hi. in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.

Dico vobis, *Matth. 26.*
Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientē in nubibus caeli.

Venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt, *Ioan. 5.*
audient vocē filij Dei, et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.

Angeli ad Apostolos dicunt: *Acto. 1.*
Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? hic Iesus qui assumptus est à vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

S. Paulus Apostolus coram Felice praeside clara voce *Acto. 24.*
profitetur spem se habere in Deum, quam & Iudaei ipsi expectant, Resurrectionem futuram iustorum & iniquorum. Ac postea coram eodem, & Drusilla ipsius uxore ita de futuro iudicio disputat, ut tremefactus fuerit Felix, quamlibet ethnicus.

Et in Epistolis sic scribit.

Rom. 2.

Existimas o homo, quia tu effugies iudiciū Dei? An diuitias bonitatis eius & patientia & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die ire & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius.

Rom. 14.
2. Cor. 5.

Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum siue malum.

1. Pet. 2.

S. Petrus Apostolus. Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciandos. Vide eundem Epist. 11. cap. 111.

Iud. 1.

S. Iudas Apostolus. Impiis procella tenebrarū seruata est in aeternum. Prophetauit autem et de his septimus ab Adam Enoch, dicens, Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis, facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt.

Apoc. 20.

S. Ioānes Apostolus. Et vidi thronū magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra & celum, & locus non est inuentus eis. Et vidi mortuos magnos & pusillos stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vita: & iudicati sunt mortui ex his qua scripta erant in libris secundum opera ipsorū: & dedit mare mortuos qui in eo erant, & mors & infernus dederunt mortuos qui in eo erant, & iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus & mors missi sunt in stagnū ignis. Hæc est mors secunda. Et qui non inuentus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

De Re-

De Resurrectione & extremo Iudicio, D. Ioannis
Chryf. Admonitio.

Non permittit Deus, ut quisquam unquam à mor-
tuis huc reuersus de iis qua ibi sum narraret vi-
uentibus hominibus: docens nos, ut scripturis potius cre-
dendum existimemus, quam cateris omnibus, propterea
quod Deus Resurrectionis negotium multò d. lucidius
nobis commonstrauit. Orbem uniuersum conuertit, er-
rorem abegit, veritatē induxit: per homines piscatores
ac viles hac omnia peregit. denique abundò magna sua
providentia documenta nobis ubique praeiuit. Ne itaq.
putemus res nostras huius vitæ termino circumscribi, sed
credamus fore Iudicium ac remunerationem omnium
quacunque hic à nobis geruntur. Nam id est adeò ma-
nifestum conspicuumq; cunctis, ut & Iudaei & Graeci,
& haeretici, breuiter, omnis quisquis est homo super his
consentiat. Quanquam enim non quemadmodum decet
de Resurrectione philosophantur omnes, attamen de Iu-
dicio, deq; Poenis, de Tribunalibus qua illic sunt, omnes
consentiunt, illic esse aliquam eorum quae hic geruntur
remunerationem: quod ni esset, qua de causa Deus ce-
lum tam amplum extendisset, mare dilatasset, aërem
diffudisset, tantam providentiam declarasset, nisi ad fi-
nem vsque nostri curam habiturus esset? Nonne vides
multos qui cum virtute vixerunt, innumeraque mala
passi sunt, decessisse, nulla re bona percepta? Alios con-
tra, cum multam prauitatem comiserint, alienas facul-
tates rapuerint, viduas & orphanos spoliauerint op-
prefferintque, opibus, delitijsq; & innumeris bonis fructi
fuerint, decessisse, ne tantulum quidè mali passos? *Re-*
igitur vel illi priores virtutis premia recipient, vel isti
prauitatis ferent supplicia, si nostra res ultra vitã hanc

CAPVT

X.

Concione 4.
de Lazaro.

g +

non pro-

non proferuntur? Nam si Deus est, sicuti reuera est, eum iustum esse nemo non fatebitur. Atqui si iustus est, & his & illis rependet pro meritis, hic verò nullus eorum recepit, neque ille improbitatis poenam, neque hic virtutis premia: perspicuum est restare tempus aliquod, in quo congruens praeuium horum uterque feret.

De extremi Iudicij grauitate: à quo etiam nulla est prouocatio.

CAPVT XI. Sap. 5.

EX his ergo constat, certò futurum esse Iudicium: in quo suam iustitiam Deus declarabit, verisque iustis & iniustis in iudicium adductis. Tunc, ait Scriptura, stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione inspirata salutis, dicentes intra se, poenitentiam agentes, & pra angustia spiritus gementes: Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum astimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecco quo modo computati sunt inter filios Dei?

Chrysoft. Hom. 22. ad pop. Antioch.

Idem Hom. 48. ad eundem pop.

In hoc Iudicio ante omnium hominum oculos peccata nostra ponentur: cordium enim nostrorum libri aperientur, & in medio manifestè legentur, etiam occulta nocturna atque diurna. Si cuius ex nobis factum occultum in medium hodie coram sola produceretur ecclesia, quomodo nõ perire, & sibi terram debiscere precaretur, potius quàm tot malitia testes habere? Quid tunc ergo patiemur, cum in medium coram mundo cuncta promentur, in theatro tam claro & illustri, & nobis notis & incognitis omnia spectantibus? Sedebit autem pro tribunali non Imperator terrenus quispiam aut Rex, sed

Apo. 17. 19. Filius Dei, Rex regum, & Dominus dominantium: cui Pater

Pater omne iudicium dedit. Nec iudicabit iam in habitu serui, sed in gloria Patris, in sede Maiestatis sua: & omnes angeli cum eo; cuius iudicium nemo effugere poterit: qui nec gratia praeuenietur, nec misericordia flectetur, nec pecunia corrumpetur, nec satisfactione mitigabitur: sed reddet unicuique iuxta opera sua. Nihil opus erit testibus: testimonium reddente conscientia, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus, in die cum iudicabit Deus occulta hominum. Sic enim scribit Apostolus Paulus Rom. 1. 1.

Huius Iudicij grauitatē nulla lingua explicare potest: ut non temerē Felix Casarea praeses, Apostolo Paulo de Iudicio futuro disputante, contremuerit: referente S. Luca in Actis Apostolorum. Quam exhorrescunt malefici, cum ad tribunal sonante campana vocantur: quam tremunt, lictore comparente! Et coram pretore in confesso iudicum stantibus, spectante populo, vox faucibus haeret. Audientes verò iudicis vocem ad supplicium eos condemnantis, prope exanimantur. Quid autem sunt hominum iudicia, praedistructo illo Dei Iudicio? Ab illis nonnunquam pronocare licet: ab hoc autem nulla est pronocatio. Saepe etiam fit, ut sapientis aduocati patrocinio ipse condemnandus euadat, aut potentioris condemnatus iam eripiatur subsidio: at horum in Dei Iudicio nihil est. Ideo S. Job dicit: Verè scio, quòd non iustificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo, non poterit respondere ei unū promille. Sapiens corde est, & fortis robore: quis restitit illi & pacem habuit? Si fortitudo quaritur, robustissimus est: si aequitas iudicij, nemo audet pro me testimoniū dicere. Si iustificare me voluerò, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, prauum me comprobabit.

Ioan. 1.
Matt. 16. 2.
August. de
Symb. ad
Catech. li. 3.
cap. 8.
Psal. 61.

Act. 24.

Job 19.

De Morte æterna, quæ impiorum est, atque secunda in Diuinis Literis nominatur: quam æternam Damnationem nuncupamus.

CAPVT

XII.

Iactant. di-
ui. Inst. lib.
3. cap. 19.

Idem lib. 7.
cap. 10.

August. de
Ciuit. Dei.
lib. 13. cap. 2
Idem de Ci-
uit. Dei lib.
6. esp. 12.

Rom. 6.
Psal. 33.
Matt. 25.

Cyprian.
Sermon. de
Ascens. Do-
mini.

Docent Diuina litera, non extingui animas, sed aut pro iustitia premio affici, aut poena pro sceleribus sempiterna. Non enim finis est, aut cum qui sceleratus in hac vita feliciter fuerit, effugere quod meretur: aut eum qui ob inſtitutiã miserimus fuerit, sua mercede fraudari. Qui ergo se vitiiis aut sceleribus contaminauerit, voluptatiq; seruerit, is verò damnatus æternam luet poenam: quam Diuina litera secundam Mortem nominant, quæ est & perpetua, & grauissimis cruciatibus plena. Ideo autem secunda dicitur, quia post illam primam est, qua fit coherentium direptio naturarum, sicut Dei & anima, siue anime & corporis. Et quia eam vitam æternam dicimus, ubi est sine fine felicitas: & anima impiorum & sceleratorum in poenis viuunt æternis, quibus & ipsi spiritus cruciabuntur immundi, mors illa potius æterna dicitur quam vita. Nulla quippe maior & peior est mors, quam ubi non moritur mors. Hec est illa mors, peccati stipendium: mors peccatorum pessima, quam æternam Damnationem nuncupamus: Christus D. N. æternum supplicium dixit. Continuus erit ibi & superfluis lachrymarum decursus: stridorem dentium flammæ inextinguibiles agitabunt. Immortales miseri viuunt inter incendia, & inconsumptibiles flammæ nudam corpus allambent. Ardebit purpuratus diues, nec erit qui æstuantis lingue stillam aquæ infundat. In proprio adipe frixæ libidines bullient, & inter sartagineſ flammeas miserabilia corpora cremabuntur, & omni tormento atrocius desperatio condemnatos affliget.

De æterno

De aeterno impiorum supplicio: & cruciatuum magnitudine & acerbitate, atq. etiam perpetuitate,

Quam potest homo pœnam infligere, nisi corpora-
lem, ac citò finem accepturam? Hic capite plecti-
tur, alius in crucem adigitur, alius in rota torquetur.
Rursum hic in aquam demergitur, ille igni absumitur.
Gravia sunt equidē supplicia: at quā multi sunt in lectis
decumbentes, graviora sustinentes tormenta? correpti
scilicet morbis adeò horribilibus, ut ad eorum mentio-
nem homo totus exhorrescat & contremiscat. Sed mors
omnium pœnarum, perinde ut morborum finis est. Ita-
que in huius seculi malis quantumvis grauibus & mo-
lestis, quamlibet etiam diuturnis, tamen aliquam ad-
fert resuscillationem, & leuamenti quippiam spes, veluti
stellula quaedam procul allucens in densissima caligine:
sed gehenna cum summis malis summam coniunctam
habet desperationem, utpote nullum unquam habiturū
finem: summum enim ibi malorum omnium, est immor-
talitas. Nam in diebus illis quærent homines mortē, &
nō inuenient: & desiderabūt mori, & fugiet mors ab eis.
Atq. ideo propheta David ait: Mors peccatorū pessima.
Postquā enim hinc migrauerint, tormenta intolerabi-
lia, vermis virulentus, ignis inextinguibilis, tenebra ex-
teriores, vincula insolubilia, dentium stridor, tribulatio
& angustia, & aeterna damnatio: talia peccatores ex-
pectant mala. Nec frater fratrem redimet ex intermi-
nabilibus tormentis: non amicus amicum, non parentes
filios, non filij parentes. Et quid dico homines miserabi-
les, cum neque si Noë veniat, & Iob, & Daniel, tunc
indicantem exorare possunt? Et coniecti in perpetuas
flamas, cum tota lerna damnatorum plorabunt &
ululabunt horrendam illam lamentationem: O dolor, o
miseria,

CAPVT

XIII.

Psal. 14.

Chrysof.

Hom. 5. ad

pop. Antioch.

Idem Hom.

22.

NAENIA
INFERNA-
LIS.

miseria, ô mors, ô inferne, ô exilium nunquam finiedum, ô mors sine morte, ubi omni momento morimur, nunquam autè permori licet: ô distractio, quàm es acerba: ô plañctus manuum, ô compunctio, ô mœsticia, gemitus & lachrymatio. Oculi nostri in omnem aternitatem nihil aliud cernent, nisi dolorem & miseriam: aures nūquam auditura sunt quàm aeternum heu & au. O monti, ô valles, quid cessatis? quid cunctamini? qui nos obruitis & tegitis aduersus terram & horrendum aspectum? O cruciatus istius & superioris seculi, quàm in immensum dispares estis? ô gaudium superioris seculi, vt demetas, vt seducis in errores! Heu & cheu: quòd à Deo, sine omni consolatione & spe fortis melioris, in omnè aternitatem distracti & auulsi sumus. Quid nobis optatum, quàm esse montem aliquem tanta magnitudinis, quantus est totus orbis terrarum: & veniat auicula, quacenties millesimo quoque anno redeat, & tantillum decerpit, quantulum est granum sinapis: & post centus millesimum iterum rediens tantundem auferat: tantisper, dum parua illa auicula ingentem illum montè auferret? Quid potius optaremus, quàm aternas penas tum demum finiri? Sed frustra est: nihil tale sperari potest. Itaque desperantes atque frementes, repetimus,

Vide Sap. 5.

Bernard. su-
per Cant.
ferm. 16.
2. Pet. 3.
Plal. 90. 111.

Eccl. 17.
Esa. 66.

ve & au, in omnem aternitatem. Talia dicent in inferno hi qui peccauerunt, præ angustia spiritus gemetes. Quapropter bene scripsit S. Bernardus: Paucò Gehennam: paucò iudicis vultum, ipsis quoque tremèdum angelicis potestibus. Contremisco ab ira potens, à facie furoris eius, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempestate valida, à voce archangeli, & à verbo aspero. Contremisco à dentibus bestia infernalis, à ventre inferi, à rugientibus preparatis ad escam: horreo vermem rodentem, & ignem torrentem, firmum, &

num, & vaporē: & sulphur, & Spiritum procellarum: Pfal. 18.
Matth. 25.
Ierem. 9.
Matt. 13.22
horreo tenebras exteriores. Quis dabit capiti meo a-
quam, & oculis meis fontē lachrymarū, ut prauentiam
fletibus fletum, & stridorem dentium, & manuum pe-
dumq; dura vincula? & pōdus catenarum premētium,
stringentium, vrentium nec consumentium? Heu me
mater mea, ut quid me genuisti, filium doloris, filium
amaritudinis, indignationis & plorationis aeternae? Cur
exceptus genibus? cur lactatus uberibus, natus in com-
bustionem & cibum ignis?

Quid quōd omni supplicio peius est, Dei regno pri-
uari? Multi hominum, ait Chrysostomus, Gehennam
tantum formidant: ego autem illius gloria amissionem,
gehenna multo amariorē esse dico: Si verò sermone pro-
bari non potest, nihil mirandum. Nec enim illorum no-
uum bonorum beatitudinē, ut & miseriam ex eorum
privatione manifeste sciamus. Quoniā Paulus, qui haec
manifeste nouerat, sciebat quod à Christi gloria decide-
re, omnium est grauissimum. Et nos quoque tunc scie-
mus, cum in eandē venerimus experientia. Nunquam
autē hoc patiamur, o unigenite Dei fili: nec ullam vn-
quā capiamus experientiam huius irreparabilis poena.

Jam audiamus, quid de poenis impiorum diuina te-
stificetur Scriptura.

De Poenis impiorum, Testimonia S. Scripturę.

Moses. Ignis succensus est in furore meo, ait Dñs, CAPVT
XIII.
& ardebit vsque ad inferni nouissima. Deut. 32.
Iob 10.18.

S. Iob. Terra tenebrosa & operta mortis caligine, ter-
ra miseria & tenebrarum: ubi umbra mortis & nullus
ordo, sed sempiternus horror inhabitans. Hec sunt ta-
bernacula iniqui, & iste locus eius, qui ignorat Deum.

Ad nimium calorem transeat ab aquis niuium, & Iob 24.
vsque ad inferos peccatum illius.

Dauid

Homilia 47.
ad pop. An-
tioch.

- Pfal. 10.** David Rex. *Pones eos vt clibanū ignis in tēpore vultus tui: Dñs in ira sua cōturbabit eos, et deuorabit eos ignis.*
- Esa. 33.** Esaias Propheta. *Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis?*
- Esa. 34.** *Dies ultionis Domini, annus retributionis iudicij Sion. Et conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur: & erit terra eius in picem ardentem. Nocte & die non extinguetur, in sempiternum ascendet fumus eius: à generatione in generationē desolabitur. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur: & erūt vsq. ad satietatē visionis, omni carni.*
- Esa. 66.** *Iudith. Dominus omnipotēs vindicabit iniquos, in die iudicij visitabit illos. Dabit enim ignem & vermes in carnes eorū, vt urantur, & sentiant vsq. in sempiternū.*
- Ex nouo Testamento.**
- Matt. 13.** **IESVS CHRISTVS D.N.** *In cōsummatione seculi, mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno calorū.*
- Matt. 15.** *Inutilem seruum eucite in tenebras exteriores. Illi erit fletus, & stridor dentium.*
- 2. Thef. 1.** **S. Paulus.** *Retribuet Dominus in reuelatione Dñi Iesu de calo, cum angelis virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam iis qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio Domini nostri Iesu Christi: qui pœnas dabunt in interitu aeternas à facie Domini, & à gloria virtutis eius: cū venerit glorificari in sanctis suis.*
- Apoc. 14.** **S. Ioannes.** *Et fumus tormentorū eorum ascendet in secula seculorū: nec habent requiem die ac nocte.*
- Apoc. 16.** *Commandauerūt linguas suas pra dolore: & blasphemauerunt Deum cali pra doloribus & vulneribus.*
- Vini

Vini missi sunt in stagnum ignis ardentis sulphure.
Et qui non inuentus est in libro vite scriptus, missus
est in stagnum ignis.

Apoc. 19.
Apoc. 10.

Vt Pœnitentia, dum viuimus, perpetuas impiorum
in Inferno pœnas auertamus, seria D. Ioan. Chry-
sostomi Admonitio.

EX his Inferni locis nemo nos eruet, non pater, non
frater, non filius, non amicus, non vicinus, non alius
quisquam. Sed si fuerimus ab operibus proditi, omnia
transibunt, & nos omnino peribimus. Quantum ille di-
ues plorauit, & Patriarcham obsecrauit, & petiit La-
zarum mitti? Sed audi quid ad eum Abraham dice-
bat: Chaos magnum firmatum est inter nos & vos: ita-
que nec volentibus illuc licet transire. Quantum roga-
uere virgines illæ coactas pro modico oleo? Sed audi
quid & ille dicant: Ne forte non sufficiat nobis & vobis.
& in nuptialem eas thalamum potuit introducere nemo.
Hæc nos quoque cogitantes, nostræ curam vite geramus.
Quotquot enim duxeris labores, & quotquot supplicia
pertuleris, hæc omnia nihil erunt ad futura bona. Pone
igitur si libet ignem, ferrum, & bestias, & si quid his dif-
ficilius: attamen ne umbra quidem sunt hæc ad illa tor-
menta. Nam hæc quidem cum vehementius incubue-
rint, tunc maxime lenia fiunt, celorem adferentia libe-
rationem, corpore non sufficiente & ad vehementiam &
ad pœnæ longitudinem. Illic verò non ita: sed ambo con-
ueniunt, & prolixitas & excessus, tam in iucundis quàm
tristibus. Dum itaque tempus est, præoccupemus faciem
Domini in confessione: & proiciamus nos ipsos in mare
miserationis Dei, dicentes: Lauabis me, & super cinem
dealbabor. Stetit bonus pastor Deus, ut nos eriperet de
ore leonis, priusquam ille nos absorberet: clamat & nunc
dicens

CAP. XV.
Chryl. Ho-
mil. 49. ad
populū Ant.
Luc. 16.

Matth. 27.

Idem Hom.
22. ad eun-
dem pop.
Psal. 94.
Psal. 10.

Eccl. 27.
Pfal. 40.
Ierem. 3.

Ioan. 12.

Ezech. 18.

Pfal. 94.

Ionas.
Luc. 7.
1. Cor. 15.
1. Tim. 1.
Luc. 23.

Ierem. 17.
Pfal. 40.
Esa. 43.

Pfal. 50.

dicens: Fili peccasti, ne adicias ulterius. Nunquid cadens non resurgit: vel auertens non conuertitur? Conuertimini filij auersi, & sanabo cõtritiones vestras. Non mentitur IESVS, dicens: Non veni vt iudicem mūdum, sed vt saluem mundum. Tantum pœnitentiã agamus: non enim vult mortem peccatoris, quantum vt conuertatur & viuat. Non sic insanus amator dilectam suam amat, vt Deus pœnitentem animam. Vel renocans dicit: Et post hæc omnia dixi: Cõuertere ad me. Talis Domini clementia, neminem ad se currentium auersatur: sed manum porrigit, dicens: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. Sed & conuenientia in diuinis sunt auxilia Scripturis. Euaferunt minas Ninivita per ieiuniũ: meretrix Dñm lachrymis cõciliauit. Paulus peccatum confitens, pœnitentium fit doctor: latro credens paradisi ciuis factus est. Hæc medicamenta capientes, vulnera nostra curemus, dicentes: Sana me Domine, & sanabor. Et, Sana animam meam, quia peccavi tibi. Suscipies enim medicus, dicit: Ego sum qui deleo peccata tua: nec amplius recordabor. Si nõ potes elemosynas facere, cõpungere: si non potes ieiunare, vt Ninivita, saltem vt meretrix illa peccata lachrymis ablut. Si ieiunare nõ potes, peccata tua redimere: xia ad misericordiam Dei confuge, cum Davide dicens: Misere mei Deus, secundum magnam misericordiã tuam. Misere mei Deus, misere corporis & anima mea: & propter naturã meã infirmitatem, & tuã bonitatem. Tantum desidera curari: salutẽ enim tuã medicus querit: qui errantem ouem conuertit: qui ad malos & bonos vocandos in biniã misit: qui venit peccatores saluos facere, IESVS CHRISTVS Dominus noster: cui laus & honor in secula seculorum. Amen.

LIBER